

Ayşe Gönen: Yılbaşı Çavuşu

"Gördüm ki bu gâvurlar Müslümanları en çok bayramlarda bir de ramazan ayında katlediyorlar. Ve yılbaşı geldi.. Sen gavurların bayramını onlar gibi kutlarken, o gavurlar senin bayramında sana topla tüfekle saldırıyorlar, kadın kız bebe demeden katlediyor..

Çocukluğumun geçtiği küçük ilçemizde genel olarak mutlu bir yaşantımız vardı. Öyle ya. Ülkemiz bir cihan savaşı geçirmişti. Savaşta başarılı olmuş, düşmanları yurdumuzdan dışarı atmış, bağımsızlığımızı korumuştuk.

Cihan Savaşından çıkalı hemen hemen 10-15 yıl geçmişti. Savaş bizleri yoksul ama gururlu bırakmıştı. Belki inanılmaz ama babası veya eşi harpte şehit düşmüşler bile bir buruk sevinç içindeydi, ilçemizde epey de gazi vardı. Kiminin ayağı yoktu, kiminin kolu yoktu. Kiminin ise hem ayakları hem kolları kopmuştu. **Gözünü kaybedenler, hala vücudunda düşman şarapnel parçası taşıyanlar ve daha neler neler...** Yani küçük ilçemiz, bünyesinde kurtuluş savaşının izlerini oldukça bariz şekilde taşıyordu.

Şehit aileleri ve gaziler oldukça gururluydular. Dul kalan şehit eşlerinin ve öksüz kalmış çocuklarının gelirleri yoktu. Gaziler ise çalışamayacak durumdaydı. Ama asla kimseden bir şey istemezlerdi, İlçe halkı bu nezakete aynen katılır, onlara alenen bir yardımda bulunmazdı. Evimize ne alınırsa aynısı bir şehit evine veya gazi evine de gönderilirdi. Yiyecek ve giyeceklerle beraber mendillere çıkınlanmış paralar sepetin bir kenarına konurdu. Kapıları çalınır, açan kişiye:

-Bu sizinmiş denip sepet kenara bırakılırdı.

Kasabalı kendi arasında bile ben şunu gönderdim, ben şöyle yardım ettim gibi söz söylemezdi. Gönderilenler, yapılan yardımlar ihtiyaçlarına tam cevap veriyor muydu bilinmez ama yetmese bile ne şehit aileleri

ne de gaziler benimde şuyum eksik demezdi. Onlar bu vatan için çarpışıp şehit yakını olma sevabını veya gazi olup dünyalık işe yaramaz hale gelmenin şerefini bu dünyada harcamak istemiyorlardı.

Sanırım savaşta yaralananların görünüşlerinden durumlarından dolayı kendilerine incitici bir mahlas takılmasını diye, ilçe halkı onlara peşinen isimler yakıştırmıştı. Hoca Enver gibi, Yedidöven Ali gibi, Görünmez Kâzım gibi...

Bunlardan bir tanesi de Yılbaşı çavuşu idi. Asıl isminin ne olduğunu hiç kimse bilmezdi. Herkes onu Yılbaşı çavuşu diye çağırırdı. Bu gazinin vücudunun hemen hemen sağ yarısı yoktu. Sağ gözünü, sağ kolunu, sağ bacağını kaybetmişti. Kafasının sağ tarafındaki kafatası etleri yanmış olmalı ki derin bir yanık izi görünüyordu.

Görünüştü korkutucu olmasına rağmen çok sevecen bir gazi idi. Hala vatan der başka birşey demezdi. Yoksul olmasına rağmen biz çocukları nerede görse mutlaka birer şeker birer ceviz veya benzeri yiyecekler vermeden geçmezdi. **Çok az konuşan yılbaşı çavuşunu herkes çok severdi.**

Benim ailem, ilçenin en kültürlü, en tahsilli ailesiydi. Babam, dayım, amcam öğretmen, dedem tahrirat kâtibi idi. Biz altı kardeşтик. Dördümüz ilk ve ortaokulun çeşitli sınıflarında okuyorduk. İlçede yalnız ilkokul ve ortaokul vardı. Ağabeyim ve ablam ilçenin bağlı olduğu ilde okuyorlardı. Amcamın oğlu olan Rusuhi ağabeyim ise ilde liseyi bitirmiş yüksek eğitimini yapmak için Fransa'ya gitmişti.

Rusuhi ağabeyim tatilleri Fransa'dan gelince sülalede bayram olurdu. Rusuhi ağabeyimi misafir sandalyesine oturtur büyük küçük hepimiz etrafında halka olur, onun anlattıklarını can kulağıyla adeta ağızımızın suyu akarcasına dinlerdik. Anlattıkları belki doğrudu ama bize masal anlatıyormuş gibi gelirdi. **Ah...ah Fransa sen ne güzel ne ulaşılmaz bir ülkeydin.** Ey Fransa, seninle aynı dünya üzerinde olmak bile bizim için bir gururdu.

Rusuhi ağabeyim gitgide bizden değişik hareket etmeye başlamıştı. **Mesela yemek yerken bıçak ister, katı yemekleri bıçakla keserdi. Biz hayran hayran seyrederek, her birimiz kimsenin görmediği yerde bıçakla yemek yemeyi dener fakat beceremezdik.** Bizim hayranlığımıza karşılık babam ve amcam bu durumdan pek memnun değilmiş gibiydiler. Rusuhi ağabeyimdeki değişikliklere neden bizim kadar hayran olmadıklarını anlamak mümkün değildi.

Mesela sabahları "günaydın" demeyi ondan öğrenmiştik. Öğleden sonra da "tünaydın" diyorduk. Babam ve amcam ise hala "Selamünaleyküm" demekte ısrar ediyorlardı.

İlçemizde kış iyice bastırmıştı. Rusuhi ağabeyim okulu başaramamış Fransa'dan apar topar geri gelmişti. Fransa ona okul diploması vermemişti ama Rusuhi'yi almış yerine RUSİ'yi göndermişti. Kendi de anlatırken söylediği gibi Fransızlar ona Rusi diyorlarmış. Tam bir Fransız beyefendisi ile aynı ortamda yaşıyorduk ve bu bizi çok etkiliyordu.

Bir gün lüks adını verdiğimiz gaz yağıyla çalışan aydınlatma aracının altında sohbet ederken **Rusuhi ağabeyim:**

-Amca dedi. Yılbaşı geliyor. Ne düşünüyorsun?

Babam:

-Ne düşüneceğim yeğenim. Geliyorsa gelsin.

-Öyle söyleme amcacığım. Yılbaşında yeni yıla giriyoruz. Yeni yılı karşılamayı düşünmüyor musun?

-Yeni yılı karşılamakta ne demek. Biz şimdiye dek bu kadar yaş yaşadık, yılları karşılamadık. Allah hayırlısını versin.

-Olur mu hiç amcacığım, bir şeyler yapalım. Hem çocuklar için de bir değişiklik olur.

Biz çocuklar hep beraber başladık:

-Ne olur baba, ne olur, ne olur yılbaşını bizde yapalım.

-Bak gördün mü amcacığım. Çocuklar da istiyor. Bırak eğlensinler. Değişiklik olur. Siz merak etmeyin. Ben her şeyi hazırlarım. Ben Fransa da iken...

Sonunu dinlemek için herkes pür dikkat kesildi. Rusuhi ağabeyim Fransa'da diye başladığına göre en güzel, en hoş şeyleri söyleyecek ve yapacaktı.

Babam ve amcam yılbaşı kutlamalarına karşı isteksizliklerine rağmen, biz çocuklar manasını bilmediğimiz yılbaşı kutlamalarını canla başla istiyorduk. Bu hiçbir zaman yapmadığımız bir kutlamaydı. Rusuhi ağabey güzel diyorsa, mutlaka biz çocuklar içinde güzeldi. Hele Fransa gibi eşsiz bir ülkede kutlanıyorsa daha da güzel olmalıydı. Babam ve amcamın isteksizlikleri, bizim istekliliğimiz karşısında yenik düştü. Ve aile, gayesini bilmeden, hangi din mensupları ile bir olduğumuzu fark etmeden yılbaşını kutlamaya karar verdik.

Evin kadınları hummalı bir çalışma içine girdiler. Baklavalara, börekler yapıldı. En güzel elbiseler sandıktan çıktı. Evler baştan aşağı temizlendi. Her şey Rusuhi ağabeyime sorulup yapılıyordu. Gerçi babam ve amcam isteksizlerse de, zararlı gör-

medikleri için de sesleri çıkmıyordu. Rusuhi ağabeyim amcamın karısı olan yengeme, **yani annesine:**

-Mama, hindiyi nerden bulacağız?

Rusuhi ağabeyim Fransa'dan geldikten sonra annesine MAMA diyordu. Bu bizim çok hoşumuza gidiyordu.

-Ne hindisi? Hindi olmazsa olmaz mı?

-Mama hindisiz yılbaşı olur mu? Çocuklar bir kere de hindi eti yesinler.

-Oğlum culuğu ben şimdi nereden bulayım?

-Benim canım mamacığım. Sen komşulardan bulursun.

Bizim ilçemizde hindi denmez, culuk denirdi. Uzak yakın komşulara haber verildi. O komşu öbürüne, bir komşu diğerine, diğeri diğerine söyleyerek bizim culuk dediğimiz hindi temin edildi. Bu arada komşular da meraklandı.

-Komşu culuk olmazsa tavuk olmaz mı?

-Hayır olmazmış. Rusuhi diyor Fransa'da yılbaşında hep hindi yenir diyor.

-Bu yılbaşı dediğiniz de ne?

-Bilmem. Fransa'nın yılbaşı işte. Rusuhi yılbaşı kutlayalım dedi. Nede olsa Fransa görmüş adam. Bizden iyi bilir değil mi?

-Doğru... Bizimkiler bize bir şey demediler. Bizimkiler bilmezler ki zaten.

Böylece bizim sülalenin yılbaşı yapacağı da tüm ilçeye yayıldı. Hazırlıklar tamamlandı. Yılbaşı gecesi geldi çattı.

Ailemizin bütün çocukları yeni kıyafetlerini giydiler. Kurdelelerimizi başımıza taktık. **Sokağa çıktık. Bizim mahallenin bütün çocukları karşımıza dizilmiş bizi seyrediyorlardı. Hepimizde bir hava, bir hava ki sormayın gitsin. Öyle ya ilçede tek yılbaşı kutlayan bizdik. Bu şeref bizim sülaleye aitti. Fransa'dan gelen tek Rusuhi ağabey de bizde vardı.**

Her bayram ellerimize yaktığımız kınamız eksikti, ama Rusuhi ağabeyim buna izin vermemişti.

-Kına da ne oluyor. Şark bayramı değil. Bunun adı yılbaşı. Ojelerinizi sü-rün, dedi.

Hiç birimiz anlamamıştık. Bayram değil ama bayram geliyormuş gibi hazırlanmıştık. Yemekler, börekler, tatlılar ancak bayramlarda yapılırdı. Sonra bayram gibide yeni elbiseler giymiştik. Hatta hiçbir bayram yemediğimiz Rusuhi ağabeyimin hindi dediği culuk ta hazırıldı. **Oje dediği ne idi kimse bilmiyordu ama cahilliğimiz ortaya çıkar diye ojenin ne olduğunu da soramıyorduk.**

Hava karardı. Hala komşu çocukları bizleri seyrediyordu. Komşu kadınları da bir şeyler bahane ederek arada bir bizim eve girip çıkıyorlardı. **Biz de ise gurur son hadindeydi.**

Öyle ya ilçemizde ilk defa yılbaşını bayram gibi kutlayan bizdik.

Babam ve amcam yatsı namazını camide kılıp geldiler. Bizler heyecan içinde lüks lambasının altında yılbaşını bekliyorduk. Rusuhi ağabey karton kâğıtları çizip boyayıp bir şeyler yapmıştı.

-Bunun adı neydi Rusuhi?

-Tombala yengem, tombala.

-Nasıl bulmuşlar bu oyunu hayret?

-Fransa'da adı başka, İstanbul'da tombala diyorlar.

-Şu sofranın zenginliğine bak. Kaç fakir doyar bunlarla.

-Mama, bırak şimdi fakirleri. Keyfine bak.

Hepimiz zevkten dört köşeydik. Oyunlar oynanıyor, fıkralar anlatılıyor, kahkahalar yükseliyordu.

-Ne iyi ettin de yılbaşını çıkardın?

-Siz bir de Fransa'da ki yılbaşını yaşasınız. Babam kızar diye içki almadım. Orada içkiler, kadınlar, danslar... Bütün Fransa sabaha kadar içer eğlenir, sarhoş olur.

Bir ara Rusuhi ağabeyim ayağa kalktı. Elindeki şerbet bardağını havaya kaldırdı. Başını arkaya attı. Bütün gücüyle:

-Yuuuuiü, yuuuhiii yaşasın...

Rusuhi ağabeyim daha fazla devam edemedi. Hepimizi yerimizden zıplatan bir sesle yerimizde kalakaldık.

Kapı çalınmıyor adeta tekmelerle kırılmak isteniyordu. Kendini ilk toparlayan amcam oldu:

-Hayırdır İnşallah. Kimdir gece yarısı kapıyı kıran?

Hepimiz olduğumuz gibi kalakalmıştık. Hatta ben culuktan bir parçayı ağızıma götürürken sesi duymuş, öylece donup kalmıştım. Rusuhi ağabeyim ise ayakta elindeki bardağı yukarı kaldırmış vaziyette duruyordu.

Amcam kapıyı koşarak açmış olmalı ki sesi geldi.

-Buyur, buyur çavuş. Hayırdır inşaallah.

Amcam daha içeri girmemişti ki içeri yılbaşı çavuşu dediğimiz gazi tek ayağının yerine kullandığı bastonunu yere vura vura içeri girdi. Onu ilk defa bu kadar korkunç görüyordum. Sağ tarafı hemen hemen olmayan bu adam kıpkırmızıydı. Ağzından köpükler saçıyordu.

Babama dönerek:

-Muallim bey, muallim bey, senden muallim olmaz. Olsa olsa senden iyi bir vatan haini olur.

-Ne diyorsun sen yılbaşı çavuşu. O nasıl laf. Hele bir otur. Soluklan. Bu hiddetinin sebebi ne?

-Oturmak mı? Senin hanene bundan böyle oturmam. Oturanla da konuşmam.

-Keşke hakaret etseydin. Keşke yüzüme tükürseydin. Keşke sizi gâvurun gününü, gâvurlar gibi kutlarken göreceğime sol yanıma da düşman götürseydi.

Durum anlaşılmişti. Yılbaşı çavuşu bizim yılbaşı kutlamamıza kızmıştı. Bütün gözler ayakta duran Rusuhi Ağabeyime çevrildi. Rusuhi ağabeyim hâlâ ayakta elinde bardakla duruyordu. Kendini müdafaa etmek için başladı:

-Ne beis var bunda. Biz gâvur mu olduk şimdi? Bir yıl bitiyor bir yeni yıl başlıyor. Biz onun için eğleniyoruz.

Yılbaşı Çavuşunun Rusuhi ağabeyimi taktığı yoktu. Bütün hiddeti ile babama ve amcama bakıyor, adeta onları bir bardak suda boğmak istiyordu.

-Siz ikiniz de muallimlersiniz. Talebelerinize kurtuluş savaşını anlatırken bu savaşın topla tüfekte kazanılmadığını, bu savaşın iman gücü ile kazanıldığını anlatmıyor musunuz?

-Doğrusu bizde hiç öyle yılbaşı kutlamamıştık ama Rusuhi Fransa'da kutlanana görmüş. Biraz değişiklik olsun diye kabul ettik.

-Şu elindeki bardağı şerefe diye kaldıran mahdumunuz Fransa da öğrenecek bir başka şey bulamamış mı?

Oradan ilim getirseydi, icat, makina getirseydi. Derdimize derman olacak ilaç getirseydi.

-Getiremedi. Diplomasını da vermemişler.

-Gâvur diploma verir mi insana. Gavur insana yarayacak merhem verir mi? Aha böyle gavur bayramının nasıl olacağını öğretir gönderir.

Rusuhi ağabeyim söze zorla girdi.

- Fransızlar böyle kutlamıyorlar ki. Fransızlar yılbaşında çam dikerler. Hediyelerini çam ağacının dibine koyarlar. Birde onların Noel babaları var. O da ev ev dolaşır. Hediye dağıtır. Biz yalnız aile içinde eğleniyoruz.
- **Efendi... Efendi... Bugün sen bu eğlenceyi başlattın. 50 sene sonraki nesil çam diker. Bugün kâğıttan tombala oynat, 50 sene sonra kumarın danişkası girer.** Bugün kendi aranızda eğlenin, 50 sene sonra kızlarınızı, gelinlerinizi çıplatıp göbek attırırsınız. **Bu zehir azar azar girer. Bir daha da çıkarmazsınız.**

-Canım, babam var iken sen ne karşıyorsun?

- **Bana bak gâvur benzetmesi.** Sen iki ayağının üstünde madamlarla gezerken ben bastonla helaya gitmeye çalışıyorum. Sen saçını ayna karşısında Fransızlar gibi tararken beni görenler kaçıyor. **Sen gavurların bayramını onlar gibi kutlarken, o gavurlar senin bayramında sana topla tüfekte saldırıyorlar, kadın kız bebe demeden katlediyorlar.**

Odada bir sessizlik oldu. Babam ve amcam çok üzgün, Rusihi abim kızgın, bizler şaşkındık. Gözümüzü Yılbaşı Çavuşundan ayıramıyorduk.

İlk defa tek gözüyle ağlayan birini görüyordum. Evet, Yılbaşı Çavuşu ağlıyordu. Hem de sesli sesli, bağıra bağıra ağlıyordu.

- Bana neden Yılbaşı Çavuşu diyorlar biliyor musunuz?

Beş sene askerlik yaptım. Kar demedim, kış demedim, açlığımı hissetmedim. Bir gün bile bebelerimi düşünmedim. Yalnız Allah dedim, vatan dedim, İslâm dedim, Gece gündüz gâvurlardan kurtulalım, ezanları susturmamalıyım dedim. Muhabere ederken şu bayramını kutladığımız Fransızlara esir düştüm. Gördüm ki bu gâvurlar Müslümanları en çok bayramlarda bir de ramazan ayında katlediyorlar. Derken onların bayramı yılbaşı geldi. Beni şehrin kalesinde Fransız işgal ordusunun iç hizmetinde kullanılıyorlardı. Bir akşam sizin şimdi yaptığınız gibi masaları donattılar, içkileri açtılar. Bana da kırmızılı beyazlı bir elbise giydirdiler. Başıma da bir şapka taktılar. Lisanlarından anlamıyordum. İşaretle, çat pat öğrendikleri Türkçe ile akşam yapacakları eğlencede istediklerini getiriyorlardı. Her şey hazır. **Derken bana masalarındaki hizmetten başka bir şeyler yaptırmak istediklerini anladım.**

Diğerlerine göre daha iyi Türkçe bilen bir Fransız subayı:

-Şu kapıyı aç. İçeridekilerden her birimize birer tane getir, dedi.

İşaret ettiği yere gidip kapıyı açtım. İçeride elbiseleri çıkartılmış 6 tane yaşları 17-18 gibi olan Türk kızları vardı. Çırılçıplak soyunmuşlardı. Elleri ile vücutlarını kapatmaya çalışıyorlardı. Gözlerinden yaş oluk gibi akıyordu. Bana bakarak yalvarıyorlardı.

- Ne olur mösyö. Bize acı. Verme onların ellerine.

Bana neden mösyö dendiğini anlamamıştım. Sonra üzerimdeki elbisenin farkına vardım. Bu bana giydirdikleri kıyafet Hıristiyanların Noel babalarının kıyafeti idi. İçerdekiler de seçilmiş güzel Müslüman Türk kızlarıydı.

Benden kendi Müslüman kızlarımızı ellerimle onlara peşkeş etmemi istiyorlardı. Gözümün önünde her şey silindi.

Geri döndüm:

-Bre hayvanlar. Ölümü çiğnemedem bu kızlara elinizi dokunduramazsınız, dedim.

Önüme gelen ilk Fransız subayının üzerine atladım. Belindeki el bombasını alıp pimini çektim. Sonunu hatırlamıyorum. Altı subayın beşi ölmüş. Benim ise kızlara doğru olan kısmım kalmış. Subaylara dönük olan tarafım bombanın etkisi ile bu hale gelmiş. Kendimi kaybetmişim. Benden akan kanlar orayı göle çevirmiş. Öldü diye beni atmışlar. Kızlardan kurtulan biri beni sırtında evine taşımış ve tedavi etmiş. Ben o kızın yüzünü hiç görmedim. Dedesi ile içeriye yiyecek ve ilaç gönderirdi. Ben önceleri baygınken, sonraları ise uyurken içeri girip tedavimi yapar veya ihtiyaçlarımı odaya yerleştirmiş. İşte bu yüzden bana Yılbaşı Çavuşu derler.

Ben muallimin evinde yılbaşı kutlanıyor diye söylenenleri duyunca önce inanamadım. Gelip şu Fransız müsveddesini elinde bardakla görünce beynimden vuruldum. Keşke muallimi böyle göreceğime öbür yanım da bombayla yok olsaydı. Ailemde kutladım ilk ve son yılbaşım bu oldu. Aradan kırk yıl geçti. Yılbaşı Çavuşunun dedikleri aynen çıktı. Dün bir basit eğlence olayı, bugün tam bir Hıristiyan yortusu haline geldi. Kesilen çamlar, altındaki hediyeler su gibi içki tüketimi bunu anlatmıyor mu?

Yılbaşı Çavuşu Müslüman kızlarımızın gâvur erkeklerinin yılbaşı eğlencelerinde kullanılmasına mani olmak için, vücudunun bir yarısını vermişti. Biz o kahraman gazinin çocukları, torunlarıyız. Onun vücudunun yarısını vererek mücadeleye ettiği eğlenceyi, şimdi bütün milli ve manevi duygulardan uzaklaşarak milletçe nasıl da içtenlikle kutluyoruz.

Bizi affedecek misin kahraman yılbaşı Çavuş'u...

Affet ne olur...

Ayşe Gönen

Merhume Ayşe GÖNEN Hanımefendinin yazdığı bu hikâye ÇINAR dergisinin 1998 yılında ... sayısında yayınlanmıştır. Yılbaşını en güzel anlatan ve mutlaka okunması gereken bir hikâye olduğunu düşünüyorum.

Not: Bu hikâye yaşanmış gerçek bir hayat hikâyesidir.